

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. november 21.
(OR. en)

15732/23

DEVGEN 214
RELEX 1358
ACP 121
SUSTDEV 150
DIGIT 270
ENV 1341
CLIMA 576
SOC 810

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi: a Tanács Főtitkársága

Dátum: 2023. november 21.

Címzett: a delegációk

Előző dok. sz.: 15128/23

Tárgy: Következtetések a szociális, zöld és digitális átállásról
– A Tanács következtetései (2023. november 21.)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a szociális, zöld és digitális átállásról szóló, a Tanács 2023. november 21-i 3985. ülésén jóváhagyott tanácsi következtetéseket.

A Tanács következtetései a szociális, zöld és digitális átállásról

1. A Tanács újíolag hangsúlyozza, hogy az Európai Unió és tagállamai elkötelezettek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend és annak fenntartható fejlődési céljai mellett, amelyek a fenntartható és békés jövő megvalósítására irányuló közös, egyetemes és oszthatatlan ütemtervünket képezik. A Tanács újíolag hangsúlyozza továbbá „Az EU a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrend végrehajtásának félidejében” című, 2023. június 27-i tanácsi következtetésekben, valamint a fenntartható fejlődési célokkal foglalkozó 2023-as csúcstalálkozón elfogadott politikai nyilatkozatban foglalt kötelezettségvállalásokat. E tekintetben a Tanács kiemeli az ENSZ fenntartható fejlődéssel foglalkozó magas szintű politikai fórumán 2023. július 19-én bemutatott első uniós önkéntes felülvizsgálat jelentőségét, amely konkrét kifejeződése az EU amelletti szilárd elkötelezettségének, hogy előmozdítsa a fenntartható fejlődést mind az EU-n belül – ahol a fenntartható fejlődés az uniós fellépés egyik fő hajtóerejét képezi –, mind világszerte, azáltal, hogy támogatja a partnerországok végrehajtási erőfeszítéseit.
2. A Tanács emlékeztet a fejlesztéspolitikáról szóló új európai konszenzusra, és kiemeli, hogy az EU és tagállamai vezető szerepet játszanak a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend mindhárom – gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi – dimenziójának koherens, átfogó és hatékony, kiegyensúlyozott és integrált végrehajtásában, tiszteletben tartva a részvételnek, az átláthatóságnak és az elszámoltathatóságnak a konszenzusban említett alapelveit, valamint a „senkit sem hagyunk hátra” vállalást, egy, az emberi jogokon alapuló megközelítésre támaszkodva.
3. A Tanács hangsúlyozza, hogy a fenntartható fejlődést jelenleg gátolja a nagyfokú bizonytalansággal és új geopolitikai dinamikával jellemezhető nemzetközi környezet. A nagymértékben összekapcsolt globális társadalomban az éghajlatváltozási válságot és az ökológiai vészhelyzetet olyan váratlan események és konfliktusok súlyosbítják, mint a Covid19-világjárvány és az Ukrajna elleni orosz agressziós háború, ami a geopolitikai környezet destabilizálódásához, a globális kihívások súlyosbodásához és az instabilitás növekedéséhez vezet, érzékelhető hatást gyakorolva a fejlődő országokban. A Tanács aggodalommal veszi tudomásul a fenntartható fejlődésről szóló globális jelentésnek¹ a fenntartható fejlődési célok teljesítése terén való visszaesésre vonatkozó megállapításait, valamint a humán fejlettségi mutató visszaesését, amelyek eltávolítják a nemzetközi közösséget a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend teljesítésétől, valamint visszatartják a szereplőket a fenntartható és inkluzív átállások megvalósításától.

¹ <https://sdgs.un.org/gsdrr/gsdrr2023>

4. A Tanács tudatában van annak, hogy a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendben javasolt keretben a zöld és digitális átállás olyan strukturális változásokat hivatott előmozdítani, amelyekre szükség van a fenntartható fejlődési célok, valamint az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás és a biológiai sokféleségről szóló Kunming-Montreal megállapodás céljainak eléréséhez. Ezek az átállások és a közöttük lévő kapcsolódások lehetőséget kínálnak arra, hogy olyan fenntartható, méltányos, inkluzív és versenyképes nemzetközi fogyasztási és termelési modellek jöjjenek létre, amelyek emberközpontúbbak, erőforrás-hatékonyabbak és környezetbarátabbak, és amelyek előmozdítják a körforgásos gazdaságot és a természetalapú megoldásokat, valamint fokozzák a konnektivitást, az innovációt és a gazdasági átalakulást. Ha az átállási politikákat ágazatonként koherens módon alakítják ki, figyelembe véve a partnerországok érdekeit, valamint a szociális szempontokat, a szabadkereskedelmet, a vállalkozói szellemet és a kedvező vállalkozásfejlesztési politikákat, ezek az átállások képesek arra, hogy magas hozzáadott értékkel rendelkező, formális, tisztességes és kiváló minőségű munkahelyeket teremtsenek, továbbá előmozdítsák az egyenlőséget, a társadalmi befogadást és a szegénység felszámolását.
5. A Tanács külön kiemeli, hogy a növekvő szegénység, valamint az országokon belüli és az országok közötti fokozódó egyenlőtlenség veszélyezteti a fenntartható fejlődést. Akadályozza a hosszú távú gazdasági stabilitást, valamint a zöld és inkluzív növekedést, hatással van az egészségre, az élelmezés- és táplálkozásbiztonságra, az oktatásra, a nemek közötti egyenlőségre, valamint a nők és a lányok társadalmi szerepének megerősítésére, csorbítja a társadalmi kohéziót, aláássa az intézményi legitimitást és károsítja a környezetet. Emellett az egyenlőtlenségek, a szegénység és a társadalmi kirekesztődés fontos mozgatórugói a társadalmi feszültségeknek, a politikai instabilitásnak és a konfliktusoknak.
6. Annak érdekében, hogy senkit se hagyjunk hátra, hogy kihasználjuk a zöld és digitális átállás előnyeit, valamint hogy biztosítsuk ezen átállás igazságos, fenntartható, reziliens, transzformatív és inkluzív jellegét, a partnerországokkal együttműködésben egy robusztus és pozitív szociális menetrendet kell megerősíteni és előmozdítani. A Tanács hangsúlyozza, hogy ez a szociális, zöld és digitális átálláson alapuló átfogó megközelítés tükrözi az uniós értékeket, a partnerországok autonómiájának megerősítése is irányul, és hozzáadott értéket biztosít az uniós partnerségnek.

7. Ez a szociális menetrend magában foglalná többek között az oktatás – beleértve a műszaki és szakoktatást és -képzést –, az egészségügy, a tisztességes munka, a szociális védelem, valamint a kiváló minőségű alapvető közszolgáltatásokhoz, különösen a vízhez, szanitációhoz és higiéniahoz (WASH) való hozzáférés területére vonatkozó szakpolitikák megerősítését. A menetrendet a következő elvek vezérelnék: a mindenkire kiterjedő igazságos átállási keret, a szegénység felszámolása és az egyenlőtlenségek csökkentése, a nemek közötti egyenlőség előmozdítása, valamint a nők és a lányok társadalmi szerepének megerősítése, a fiatalok részvételének és szerepvállalásának növelése, továbbá a fogyatékossgal élő személyek befogadása. E szociális menetrend alapját képezné továbbá a szakpolitikai koherencia, a jó kormányzás és az emberi jogokon alapuló megközelítés, és az olyan szakpolitikákra is kiterjedne, amelyek elismerik, csökkentik és átrendezik a fizetetlen gondozást, valamint díjazják a fizetett ápolási-gondozási munkát és kiterjednek arra. A Tanács emlékeztet a Szomszédsgai, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) létrehozásáról szóló rendeletben (NDICI) meghatározott kötelezettségvállalásokra, amelyek szerint az eszköz keretében finanszírozott hivatalos fejlesztési támogatás (ODA) legalább 20 %-át a társadalmi befogadásra és a humán fejlődésre kell fordítani, a végrehajtott új intézkedések legalább 85 %-a esetében pedig fő vagy jelentős célkitűzésként kell megjelennie a nemek közötti egyenlőségnek.
8. A társadalmi kohézió erősítése, valamint az alapvető szociális szolgáltatásokhoz és a szociális védelemhez való hozzáférés megkönnyítése csökkenti a szegénységet és az egyenlőtlenségeket, és világszerte előmozdíthatja az új társadalmi szerződéseket és a társadalmi befogadást. Kulcsfontosságú ezért egyfelől támogatni a társadalom minden tagja számára elérhető nemzeti szociális védelmi rendszerek kialakítását a szociális és gazdasági lehetőségeknek az igazságos átmenet megvalósítása céljából való előmozdítása és annak biztosítása érdekében, hogy senki ne maradjon hátra, másfelől pedig olyan reformokat előmozdítani, amelyek hatékony, elszámoltatható és átlátható intézményekhez, inkluzív szakpolitikákhoz, jó kormányzáshoz, jogállamisághoz és az igazságszolgáltatáshoz való jog érvényesüléséhez vezetnek.
9. A Tanács hangsúlyozza a 10. fenntartható fejlődési cél – „Az országokon belüli és az országok közötti egyenlőtlenségek csökkentése” – végrehajtásának fontosságát. A Tanács nyomatékosítja, hogy alapvető fontosságú az egyenlőtlenségek nyomon követése és az azokról való jelentéstétel. E tekintetben a Tanács üdvözli az Európai Bizottság egyenlőtlenségi mutatóját (I-Marker) és az elosztási hatások vizsgálatának alkalmazását. A Tanács ajánlja továbbá az egyenlőtlenségi mutató lehető legszélesebb körű alkalmazását, többek között az „Európa együtt” kezdeményezések és a Global Gateway tekintetében, valamint arra ösztönzi a tagállamokat, hogy használják e mutatót. A Tanács kiemeli továbbá az egyenlőtlenségek leküzdésére irányuló „Európa együtt” kezdeményezések (az egyenlőség megteremtésére irányuló kiemelt kezdeményezések) fontosságát, és arra ösztönzi a Bizottságot, hogy mozdítson elő további kezdeményezéseket ezen a területen. Emellett ismételt hangsúlyozza a minőségi jogalkotási program – többek között a szabályozási hatásvizsgálatok – jelentőségét a fejlődést szolgáló szakpolitikai koherencia megerősítése szempontjából.

10. A Tanács emlékeztet arra, hogy az EU elkötelezett amellett, hogy a fenntartható fejlődési célokkal kapcsolatos összes kezdeményezés központi elemeként előmozdítsa egy olyan, emberi jogokon alapuló megközelítést, amely az összes emberi jogra kiterjed, legyen szó akár polgári, kulturális, gazdasági, politikai vagy szociális jogokról. A Tanács nyomatékosítja, hogy az emberi jogok érvényesülése hozzájárul a szegénység és az egyenlőtlenségek csökkentéséhez, valamint valamennyi fenntartható fejlődési cél eléréséhez. Az emberi jogok – köztük a munkavállalói jogok –, valamint a demokrácia és a jogállamiság tiszteletben tartása, védelme és előmozdítása továbbra is prioritást jelent.
11. A Tanács hangsúlyozza a 16. fenntartható fejlődési cél – „Béke, igazság és erős intézmények” – végrehajtásának fontosságát, mivel a békés, reziliens, méltányos és inkluzív társadalmak előmozdítása, az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés mindenki számára való megkönnyítése, valamint a hatékony, elszámoltatható és átlátható intézmények kiépítése a fenntartható fejlődés előfeltételét képezik. A Tanács emlékeztet „A humanitárius és a fejlesztési törekvések összekapcsolása a gyakorlatban” című, 2017. május 19-i következtetéseire, amelyben a károkozás elkerülése elvének alkalmazására szólít fel, és hangsúlyozza, hogy az instabil és konfliktusos helyzetekben végrehajtott fejlesztési fellépések során az adott körülményekhez jobban igazodó, rugalmasabb tervezési megközelítést kell alkalmazni.
12. A Tanács újólal hangsúlyozza, hogy támogatja a jóléti gazdaságot², amely a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend egyik központi eleme, valamint a „Túl a bruttó hazai terméken” („Beyond Gross Domestic Product”) elnevezésű kezdeményezést. Mindkettő a fejlődés olyan, nem lineáris és többdimenziós koncepciójához kapcsolódik, amely túlmutat a tisztán gazdasági paramétereken.
13. A Tanács újólal hangsúlyozza, hogy az EU határozottan elkötelezett egy cselekvőképes civil társadalom mellett, beleértve a nőjogi szervezeteket és a feminista mozgalmakat, a gyermekek és a fogyatékossgal élő személyek jogainak előmozdításával foglalkozó szervezeteket, az emberijog-védőket és a szociális partnereket, valamint a civil társadalom számára támogató és hozzáférhető környezetet. Hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a partnerországok támogatást kapjanak a demokratikus folyamatok, a szociális párbeszéd és az elszámoltathatósági rendszerek javítása terén. Kiemeli továbbá, hogy támogatni kell a civil társadalmi szervezetek arra való képességének megerősítését, hogy a jó kormányzás és a fejlődés aktoraiként maguk is hozzájáruljanak a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend megvalósításához, valamint nyomatékosítja a civil társadalom szakpolitikákban és döntéshozatalban való részvételének fontosságát.

² A Tanács következtetése a jóléti gazdaságról (HL C 400., 2019.11.26., 9. o., ST 13432/19).

14. A Tanács hangsúlyozza a fejlesztéshatékonysági menetrend fontosságát, és kiemeli, hogy a szociális, zöld és digitális átálláshoz a pénzügyi erőforrások jelentős és fenntartható mozgósítására van szükség. Az addisz-abebei cselekvési programmal összhangban a Tanács megállapítja, hogy:
- a. az ODA egyéb finanszírozási forrásokkal együtt előmozdítja a hosszú távú, fenntartható és inkluzív növekedést, és továbbra is rendkívül fontos finanszírozási és szakértői forrás a partnerországok számára. Megbízható, és katalizátorszerepet játszik az átalakulást hozó fejlődési folyamatokban és a fenntartható fejlődési célok elérésében, lehetővé téve a köz- és magánforrásokból származó nemzeti és nemzetközi finanszírozás mozgósítását.
 - b. Az EU támogatja a partnerországokat államháztartási gazdálkodásuk javításában, különös tekintettel a belföldi források mozgósítására. Előmozdítja az államháztartási gazdálkodás olyan, átalakító erejű megközelítését, amely kezeli a nemek közötti és a fogyatékkal kapcsolatos egyenlőtlenségek kiváltó okait, szorosan összekapcsolva az államháztartási gazdálkodást a szociális védelmi politika kialakításával és végrehajtásával. A belföldi források mozgósításának javításához biztosítani kell mind a költségvetési mozgásteret, mind a hatékony és progresszív adórendszerek létrehozását. Emellett fokozni kell az adókijátszás és az illegális pénzügyi mozgások elleni küzdelem terén folytatott belföldi és nemzetközi együttműködést.
 - c. Alapvető fontosságú, hogy a partnerországok fenntartható fejlődésének támogatására több magánberuházást hajtsanak végre – amint azt a Global Gateway stratégia is előírja – mindig szem előtt tartva a felelősségvállalás elvét. Annak érdekében, hogy a hosszú távú, magas színvonalú és fenntartható projektek vonzóvá váljanak a magánfinanszírozás szempontjából, szintén elengedhetetlen a humán fejlődésbe és a kapacitásépítésbe való beruházás, a stabil nemzeti és nemzetközi pénzügyi rendszerek megerősítése, a fenntarthatósággal kapcsolatos pénzügyi eszközök – például a zöldkötvények – előmozdítása, a fenntartható finanszírozásra vonatkozó keretek és standardok interoperabilitásának szavatolása, valamint a megfelelő uniós szabályozási keretek és – adott esetben – kockázatmentesítési mechanizmusok biztosítása. A multilaterális fejlesztési bankok és az egyéb fejlesztési alapok fontos szerepet játszanak, és kulcsfontosságúak a magánfinanszírozásnak a fenntartható fejlődési célok megvalósításának nagy léptékű előmozdítása érdekében történő felszabadítása szempontjából.

15. A Tanács felkéri a Bizottságot, a főképviselőt és a tagállamokat, hogy hatáskörüknek megfelelően:
- a. erősítsék meg az „Európa együtt” megközelítés keretébe illeszkedő, a partnerországokban történő humán fejlődéssel kapcsolatos válaszingyintézkedéseket, és növeljék azok láthatóságát, például közös narratíva előmozdítása és magas szintű helyszíni látogatások szervezése révén. E támogatásnak elsősorban a nemek közötti egyenlőségre, a nők és a lányok emberi jogainak érvényesülésére, a fiatalokra és a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyekre, például a szegénységben élőkre, a gyermekekre, a fogyatékkal élő személyekre, valamint az éghajlatváltozás által sújtott személyekre kell összpontosulnia;
 - b. erősítsék meg és fokozzák a partnerországokkal folytatott együttműködést egyfelől annak érdekében, hogy minden szinten olyan inkluzív, reprezentatív, átlátható és elszámoltatható közintézmények jöjjenek létre, amelyek a helyi felelősségvállalás biztosítása céljából előmozdítják a jó kormányzást, valamint a polgárok és az intézményeik közötti bizalmat, másfelől a polgárok és a civil társadalmi szervezetek döntéshozatali folyamatokban való teljes körű, egyenlő és érdemi részvételének előmozdítása érdekében. E tekintetben kulcsfontosságúak az eredményes gazdaságpolitikák, valamint a hazai erőforrások mozgósítását és a magánberuházásokat támogató, demokratikus és átlátható intézmények;
 - c. továbbra is fektessenek nagy hangsúlyt a partnerországoknak az inkluzív, adaptív és egyetemesen hozzáférhető szociális védelmi rendszerek és intézkedések kidolgozásában, javításában és végrehajtásában való támogatására. Ezeknek magukban kell foglalniuk a szociális védelmi minimumokat, amelyek védik az embereket és növelik a rezilienciát, ösztönzik a fenntartható és zöld döntéseket és beruházásokat, és aktívan lehetővé teszik a készségfejlesztést és az új tisztességes foglalkoztatási lehetőségekhez való hozzáférést;
 - d. az „Európa együtt” megközelítést követve teljes mértékben és hatékonyan használják ki az igazságos átállások előmozdítása érdekében rendelkezésre álló valamennyi eszközt, beleértve az ENSZ „Global Accelerator” elnevezésű programját és a környezeti szempontból fenntartható gazdaságok és társadalmak felé történő, mindenki számára igazságos átmenetre irányuló ILO-iránymutatásokat;
 - e. aknázzák ki teljesszörűen az európai fejlesztésfinanszírozási struktúrában rejlő lehetőségeket a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend végrehajtásának felgyorsítása érdekében, valamint azért, hogy segítsék a sérülékeny gazdaságokat abban, hogy bolygónk védelmével párhuzamosan kiemeljék lakosságukat a szegénységből, ahogy az az új globális pénzügyi paktumról szóló párizsi csúcstalálkozón is megfogalmazásra került.